

AFDELING
BESTUURSRECHTSPRAAK

Archief Philip Staal

Uitspraak op het hoger beroep van:

het bestuur van de stichting Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid
(hierna: het bestuur), gevestigd te Amsterdam,
appellant,

tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter van de
rechtbank Amsterdam (hierna: de rechtbank) van 15 december 2015 in zaak
nrs. 15/6906 en 15/7045 in het geding tussen:

S. van Beek, wonend te Amsterdam,

en

het bestuur.

Procesverloop

Bij brief van 24 augustus 2015 heeft het bestuur een verzoek van Van Beek van 18 juni 2015 om openbaarmaking van informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: de Wob) afgewezen.

Archief Philip Staal

Bij brief van 30 september 2015 heeft het bestuur Van Beek te kennen gegeven dat het door hem tegen de brief van 24 augustus 2015 ingediende bezwaarschrift niet als zodanig kan worden afgehandeld.

Bij uitspraak van 15 december 2015 heeft de rechtbank, voor zover thans van belang, het door Van Beek tegen de brief van 30 september 2015 ingestelde beroep gegrond verklaard, die brief als zijnde een besluit op het bezwaarschrift van Van Beek vernietigd en het bestuur opgedragen met inachtneming van haar uitspraak een nieuw besluit op dat bezwaarschrift te nemen. Deze uitspraak is aangehecht.

Tegen deze uitspraak heeft het bestuur hoger beroep ingesteld.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 21 juni 2016, waar Van Beek en het bestuur, vertegenwoordigd door mr. A.B. Baumgarten, voorzitter van de Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid, bijgestaan door mr. J.P. Heinrich, advocaat te Den Haag, zijn verschenen.

Overwegingen

1. Van Beek heeft verzocht om informatie "in het kader van de bestuurlijke aangelegenheid 'Maror-gelden'", neergelegd in brieven en e-mails aan en van de stichting Stichting Maror-gelden Overheid (hierna: de SMO) en de stichting Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid (hierna: de SAMO). Het bestuur heeft aan de afwijzing van 24 augustus 2015 ten grondslag gelegd dat het niet op grond van de Wob gehouden is stukken openbaar te maken, omdat het geen bestuursorgaan is in de zin van artikel 1:1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb). In de brief van 30 september 2015 heeft het bestuur zich op het standpunt gesteld dat de afwijzing van 24 augustus 2015 geen beslissing van een bestuursorgaan is en daarom geen besluit in de zin van artikel 1:3 van de Awb waartegen bezwaar kan worden gemaakt. Volgens Van Beek is het bestuur wel een bestuursorgaan.

2. Het bestuur betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat wordt voldaan aan het in de uitspraken van de Afdeling van 17 september 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:3379 en ECLI:NL:RVS:2014:3394) vermelde inhoudelijke vereiste voor het zijn van bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb, omdat de inhoudelijke criteria voor de door het bestuur te nemen beslissingen in beslissende mate door de minister van Financiën (hierna: de minister) zijn bepaald en de minister over een aantal sturings- en controle-instrumenten beschikt. Hiertegen voert het bestuur aan dat de minister geen invloed heeft op de wijze waarop het opereert. Volgens het bestuur is de inhoudelijke band met

de minister beëindigd door een statutenwijziging op 23 december 2004, waarbij de eerder bestaande aanwijzingsbevoegdheid van de minister is vervallen en ook de naam van de stichting is veranderd. Voorts wijst het bestuur op een brief van de minister aan de voorzitter van de Tweede Kamer van 21 november 2005 over onder meer de beëindiging van het overheidstoezicht op de verdeling van de joodse tegoeden door de SMO (Kamerstukken II, 2005/06, 25 839, nr. 39). De in de statuten neergelegde opdracht om bezwaar- en beroepschriften af te handelen, bekleedt het bestuur niet met openbaar gezag, omdat die opdracht geen wettelijk voorschrift is. Voorts hoeven er geen keuzes meer te worden gemaakt over de bestedingsrichting van de middelen en is het bestuur alleen nog met de afwikkeling van lopende verplichtingen belast. Het bestuur verstrekt sinds de statutenwijziging geen uitkeringen meer op basis van de Uitkeringsreglementen, maar houdt zich alleen bezig met het monitoren van lopende projecten en de afhandeling van eventuele daaruit voortvloeiende geschillen. Voorts heeft de rechtbank volgens het bestuur miskend dat de in de statuten neergelegde financiële verantwoordingsplicht uitsluitend het afleggen van financiële verantwoording achteraf betreft, hetgeen blijkt uit een door de rechtbank aangehaalde brief van de minister aan de voorzitter van de SAMO van 7 februari 2005. Uit een besluit van de minister van 19 september 2005, waarbij de SAMO een subsidie is toegekend, blijkt de inhoudelijke zelfstandigheid van het bestuur. Voorts geldt de financiële verantwoordingsplicht niet exclusief ten opzichte van de minister, maar in gelijke mate ten opzichte van het Centraal Joods Overleg (hierna: het CJO) en de Stichting Platform Israël (hierna: de SPI), aldus het bestuur.

Voorts betoogt het bestuur dat, mocht de Afdeling oordelen dat het wel een bestuursorgaan is, de rechtbank ten onrechte niet heeft beoordeeld of de informatie waarvan Van Beek openbaarmaking heeft verzocht betrekking heeft op werkzaamheden die onder de uitoefening van openbaar gezag vallen. Volgens het bestuur heeft het verzoek van Van Beek geen betrekking op die werkzaamheden en is de Wob ook dan niet van toepassing.

2.1. Ingevolge artikel 1:1, eerste lid, van de Awb wordt onder bestuursorgaan verstaan:

- a. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
- b. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

Ingevolge artikel 1, aanhef en onder b, van de Wob wordt in deze wet en de daarop berustende bepalingen onder bestuurlijke aangelegenheid verstaan: een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan.

Ingevolge artikel 1a, eerste lid, aanhef en onder d, is de Wob van toepassing op andere bestuursorganen, voor zover niet bij algemene maatregel van bestuur uitgezonderd.

Ingevolge artikel 3, eerste lid, kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid

richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.

2.2. Volgens artikel 2 van de statuten van de SAMO heeft zij ten doel:

- a. het afhandelen van bezwaarschriften alsmede het verweer voeren in beroepen en het eventueel instellen van of verweer voeren in hoger beroepen, gericht tegen besluiten ten aanzien van de verdeling van de gelden welke door de rijksoverheid eenmalig ter beschikking zijn gesteld aan de Nederlands-joodse gemeenschap als erkenning van achteraf geconstateerde tekortkomingen in het rechtsherstel na de Tweede Wereldoorlog en in het overheidshandelen ter zake, zoals bedoeld in de brief van de minister-president, minister van Algemene Zaken en de ministers van Volksgezondheid Welzijn en Sport en van Financiën aan de voorzitter van de Tweede Kamer van 21 maart 2000 (Kamerstukken II, 1999/00, 25 839, nr. 13), welke besluiten zijn genomen overeenkomstig de door het bestuur vastgestelde en door de minister goedgekeurde Uitkeringsreglementen;
- b. het uitoefenen van de financiële en bedrijfsmatige controle op de afwikkeling van meerjarige projecten als bedoeld in de Uitkeringsreglementen;
- c. het op basis van de Uitkeringsreglementen nemen van besluiten die in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de hiervoor onder a vermelde gelden noodzakelijk zijn.

Volgens artikel 5, eerste lid, is het bestuur belast met het besturen van de SAMO.

Volgens het derde lid behoort, met inachtneming van het eerste lid, in het bijzonder tot de taak van het bestuur:

- a. het zo nodig horen van belanghebbenden over de te nemen beslissingen op bezwaarschriften;
- b. het zo nodig instellen en voeren van hoger beroepszaken en het voeren van verweer in beroep- en hogerberoepszaken;
- c. het controleren van de voortgang van projecten, waaronder meerjarenprojecten;
- d. het jaarlijks vaststellen van de begroting, het jaarplan en de overige jaarstukken;
- e. het op basis van de in artikel 2 vermelde Uitkeringsreglementen nemen van besluiten, welke in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de eveneens in artikel 2 vermelde gelden noodzakelijk zijn;
- f. het desgevraagd periodiek afleggen van verantwoording alsmede het desgevraagd verstrekken van inlichtingen aan het CJO, de SPI en de minister over het beheer van de SAMO.

2.3. Zoals de rechtbank, in hoger beroep onbestreden, heeft geoordeeld, is de SAMO een privaatrechtelijke rechtspersoon en is het bestuur daarom geen bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb. In geschil is of het bestuur een bestuursorgaan is in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b.

2.4. Zoals de Afdeling heeft overwogen in de door het bestuur aangehaalde uitspraken van 17 september 2014 is ingevolge artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb een orgaan van een

privaatrechtelijke rechtspersoon een bestuursorgaan als dat orgaan met openbaar gezag is bekleed. Daarvoor is bepalend of aan dat orgaan een publiekrechtelijke bevoegdheid tot het eenzijdig bepalen van de rechtspositie van andere rechtssubjecten is toegekend. Openbaar gezag kan in beginsel slechts bij wettelijk voorschrift worden toegekend. Als een daartoe strekkend wettelijk voorschrift ontbreekt, is een orgaan van een privaatrechtelijke rechtspersoon in beginsel geen bestuursorgaan. Bij organen van privaatrechtelijke rechtspersonen die geldelijke uitkeringen of op geld waardeerbare voorzieningen aan derden verstrekken, kan zich evenwel een uitzondering op deze regel voordoen, waardoor die organen toch bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb zijn. Deze uitzondering doet zich voor als aan twee cumulatieve vereisten is voldaan.

Het eerste vereiste is dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen of voorzieningen in beslissende mate worden bepaald door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het inhoudelijke vereiste). Dat bestuursorgaan of die bestuursorganen hoeven geen zeggenschap te hebben over een beslissing over een verstrekking in een individueel geval.

Het tweede vereiste is dat de verstrekking van deze uitkeringen of voorzieningen in overwegende mate, dat wil zeggen in beginsel voor twee derden of meer, wordt gefinancierd door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het financiële vereiste).

2.5. Er is geen wettelijk voorschrift waarbij het bestuur openbaar gezag is toegekend. Gelet op de in artikel 2 van de statuten beschreven doelen moet de SAMO worden aangemerkt als een privaatrechtelijke rechtspersoon die geldelijke uitkeringen aan derden verstrekt als bedoeld in de uitspraken van 17 september 2014. Dat de SAMO alleen nog lopende verplichtingen afwikkelt en geen nieuwe uitkeringen meer verstrekt, maakt dat niet anders, omdat die afwikkeling voortbouwt op de verstrekking van uitkeringen door de SMO en daarvan niet los kan worden gezien.

Het bestuur kan derhalve een bestuursorgaan zijn. Daarvoor moet aan het inhoudelijke en het financiële vereiste worden voldaan. Zoals de rechtbank, in hoger beroep onbestreden, heeft geoordeeld, zijn de verstrekkingen waarop voormelde werkzaamheden van de SAMO betrekking hebben volledig door de minister gefinancierd, zodat aan het financiële vereiste is voldaan. In geschil is of ook aan het inhoudelijke vereiste wordt voldaan.

2.6. Zoals de rechtbank terecht heeft geoordeeld, blijkt uit de artikelen 2 en 5 van het statuut dat het bestuur beslissingen ten aanzien van uitkeringen neemt op basis van de door het bestuur vastgestelde en door de minister goedgekeurde Uitkeringsreglementen. Niet in geschil is dat die Uitvoeringsreglementen de inhoudelijke criteria voor die beslissingen bevatten. De minister heeft die criteria in beslissende mate bepaald, omdat, naar niet in geschil is, uitsluitend hij daaraan zijn goedkeuring kon geven. Het vervallen van de aanwijzingsbevoegdheid van de minister doet hieraan niet af, omdat deze bevoegdheid niet van invloed is op de bepaling van die

criteria.

Uit het voorgaande volgt dat het bestuur een bestuursorgaan is in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb, voor zover het gaat om het nemen van beslissingen ten aanzien van uitkeringen. Daarmee is het bestuur ook een bestuursorgaan in de zin van artikel 1a, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wob. De afwijzing van het Wob-verzoek van Van Beek door het bestuur bij de brief van 24 augustus 2015 is derhalve een besluit als bedoeld in artikel 1:3 van de Awb waartegen bezwaar openstond. Dat het Wob-verzoek mogelijk geen betrekking heeft op informatie over een het bestuur als bestuursorgaan betreffende aangelegenheid, kan er niet aan afdoen dat het bestuur een inhoudelijk besluit op het door Van Beek gemaakte bezwaar moet nemen. In dat besluit kan het bestuur een oordeel geven over de vraag of dan wel in hoeverre de afwijzing van het Wob-verzoek moet worden gehandhaafd omdat het verzoek geen betrekking heeft op een bestuurlijke aangelegenheid. De betogen falen.

3. Het hoger beroep is ongegrond. De aangevallen uitspraak moet worden bevestigd. Het bestuur moet met inachtneming van deze uitspraak van de Afdeling een nieuw besluit op het door Van Beek gemaakte bezwaar nemen.

Met het oog op een efficiënte afdoening van het geschil ziet de Afdeling aanleiding om met toepassing van artikel 8:113, tweede lid, van de Awb te bepalen dat tegen het nieuwe besluit slechts bij haar beroep kan worden ingesteld.

4. Van Beek heeft de Afdeling ter zitting van de Afdeling verzocht bij wijze van voorlopige voorziening te bewerkstelligen dat de zijn Wob-verzoek betreffende stukken tijdelijk buiten het bereik van de SAMO worden geplaatst, omdat hij vreest dat de SAMO wordt ontbonden voordat het bestuur een nieuw besluit heeft genomen.

Naar het oordeel van de Afdeling bestaat geen aanleiding de gevraagde voorziening te treffen, omdat zowel het bestuur als de bij een eventuele ontbinding van de SAMO aan te wijzen bewaarder verplicht is voormelde stukken te bewaren. Er bestaan geen aanwijzingen dat aan deze verplichting niet zal worden voldaan.

Het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening moet derhalve worden afgewezen.

5. Van proceskosten die voor vergoeding in aanmerking komen, is niet gebleken.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

- I. bevestigt de aangevallen uitspraak;
- II. bepaalt dat tegen het door het bestuur van de stichting Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid te nemen nieuwe besluit op het bezwaar van S. van Beek slechts bij de Afdeling beroep kan worden ingesteld;
- III. wijst het verzoek van S. van Beek tot het treffen van een voorlopige voorziening af;
- IV. bepaalt dat van het bestuur van de stichting Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid een griffierecht van € 497,00 (zegge: vierhonderdzevenennegentig euro) wordt geheven.

Aldus vastgesteld door mr. M. Vlasblom, voorzitter, en mr. G.T.J.M. Jurgens en mr. F.D. van Heijningen, leden, in tegenwoordigheid van mr. T. Hartsuiker, griffier.

w.g. Vlasblom
voorzitter

w.g. Hartsuiker
griffier

Uitgesproken in het openbaar op 13 juli 2016

620.

Verzonden: 13 juli 2016

uitspraak

RECHTBANK AMSTERDAM

Bestuursrecht

zaaknummers: AMS 15/6906 (beroep) en AMS 15/7045 (voorlopige voorziening)

uitspraak van de voorzieningenrechter van 15 december 2015 op het beroep en het verzoek om voorlopige voorziening in de zaak tussen

S. van Beek, te Amsterdam, verzoeker

en

het bestuur van de stichting Stichting afwikkeling Maror-gelden (SAMO)
verweerster (gemachtigde: mr. J.P. Heinrich).

Procesverloop

Verzoeker heeft op 18 juni 2015 verweerster in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) verzocht om verstrekking van of inzage in een aantal documenten met betrekking tot de zogenaamde Maror-gelden.

Verweerster heeft bij brief van 24 augustus 2015 dit verzoek afgewezen omdat de SAMO geen bestuursorgaan is in de zin van artikel 1:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) maar een privaatrechtelijke rechtspersoon. Op grond van de Wob zijn slechts bestuursorganen gehouden om stukken openbaar te maken.

Bij brief van 30 augustus 2015 heeft verzoeker hiertegen bezwaar gemaakt. Verweerster heeft bij brief van 30 september 2015 verzoeker laten weten dat deze brief niet wordt aangemerkt als een bezwaarschrift in de zin van de Awb.

Verzoeker heeft hiertegen beroep ingesteld en de voorzieningenrechter gevraagd een voorlopige voorziening te treffen.

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 1 december 2015. Verzoeker is verschenen. Namens verweerster is haar gemachtigde en mr. A.B. Baumgarten (voorzitter) verschenen.

Overwegingen

1.1 De Nederlandse regering heeft in 2000 als erkenning van achteraf geconstateerde tekortkomingen in het rechtsherstel na de Tweede Wereldoorlog en in het overheidshandelen ter zake € 181,5 mln. ter beschikking gesteld om finaal recht te doen aan de kritiek op de bejegening van de betrokken oorlogsslachtoffers in het rechtsherstel en de gevolgen die dat heeft gehad voor hun verdere bestaan. De Stichting Maror-gelden Overheid (de SMO), een zelfstandig bestuursorgaan onder toezicht van de Minister van Financiën, is op 1 december 2000 belast met het beheer en de verdeling van Joodse restitutiegeden die beschikbaar zijn

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 2 van 6

gesteld door de overheid. SMO is per 1 januari 2005 overgegaan in de SAMO.

1.2 Verzoeker is journalist. Naar aanleiding van verdenkingen van Israëliische klokkenluiders dat er wordt gesjoemeld met de verdeling van de Maror-gelden in Nederland heeft het Ministerie van Financiën in augustus 2015 een verkennend onderzoek aangekondigd naar de besteding van deze gelden. Dit onderzoek wordt betaald door het Ministerie van Financiën en uitgevoerd door het Centraal Joods Overleg (CJO).

2.1 Volgens verzoeker is SAMO een bestuursorgaan in de zin van de Awb en dient SAMO op grond van de Wob de door hem opgevraagde stukken openbaar te maken. Verzoeker verwijst ter onderbouwing van zijn standpunt naar de notulen van de eerste bestuursvergadering van SAMO op 10 februari 2005, de statuten en de brieven van het Ministerie van Financiën van 11 oktober 2005 aan een bestuurslid van SAMO en op 7 februari 2005 aan de voorzitter van SAMO.

2.2 Verweerster stelt zich op het standpunt dat SAMO geen bestuursorgaan is volgens de maatstaven als ontwikkeld in de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 17 september 2014 met ECLI:NL:RVS:2014:3379 en ECLI:NL:RVS:2014:3394. Hoewel SAMO wordt gefinancierd met publieke middelen heeft de minister geen beslissende invloed op het beheer van de Maror-gelden en is er dus geen sprake dat onder de verantwoordelijkheid van de minister wordt gewerkt. Er wordt daarom niet voldaan aan de vereisten om als bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb te worden aangemerkt.

3.1 Op grond van artikel 1:1, eerste lid, van de Awb wordt onder bestuursorgaan verstaan:

- a. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
- b. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

3.2 Op grond van artikel 1, aanhef en onder a, van de Wob wordt in deze wet en de daarop berustende bepalingen onder document verstaan een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat.

3.3 Op grond van artikel 1a, eerste lid, van de Wob, voor zover hier van belang, is deze wet van toepassing op de volgende bestuursorganen:

- a. onze ministers;
- b. de bestuursorganen van provincies, gemeenten, waterschappen en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie;
- c. bestuursorganen die onder de verantwoordelijkheid van de onder a en b genoemde organen werkzaam zijn;
- d. andere bestuursorganen, voor zover niet bij algemene maatregel van bestuur uitgezonderd.

3.4 Op grond van artikel 3, eerste lid, van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.

3.5 Uit de door verweerster overgelegde statuten blijkt dat SAMO ten doel heeft:

- a. het afhandelen van bezwaarschriften alsmede het verweer voeren in beroepen en het eventueel instellen van of verweer voeren in hoger beroepen, gericht tegen besluiten ten

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 3 van 6

aanzien van de verdeling van de gelden welke door de rijksoverheid eenmalig ter beschikking zijn gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap (...), welke besluiten zijn genomen overeenkomstig de door het bestuur vastgestelde en door de Minister van Financiën goedgekeurde uitkeringsreglementen;

b. het uitoefenen van de financiële en bedrijfsmatige controle op de afwikkeling van meerjarige projecten als bedoeld in de hiervoor onder a vermelde uitkeringsreglementen;

c. het op basis van vermelde uitkeringsreglementen nemen van besluiten, die in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de hiervoor onder a vermelde gelden (nog) noodzakelijk zijn.

3.6 Uit kamerstuk 25839, nr. 37 (vergaderjaar 2005-2006) blijkt dat de Minister van Financiën (hierna: de Minister) bij brief van 24 november 2004 aan de Tweede Kamer heeft laten weten het overheidstoezicht op de verdeling van het bedrag te beëindigen. Om die reden zijn de statuten van twee stichtingen waaronder de SMO per 1 januari 2005 gewijzigd. Tevens is de naam van SMO bij de statutenwijziging veranderd in SAMO. Door het vervallen van het overheidstoezicht op de verdeling heeft SAMO vanaf 1 januari 2005 nog slechts twee publieke taken: het afhandelen van bezwaar- en beroepschriften en het monitoren van meerjarenprojecten. Deze taken hebben betrekking op beslissingen die zijn genomen over aanvragen voor uitkeringen in de periode 2000 tot en met 2004. Het betreffen dus werkzaamheden die volgen uit de beslissingen die zijn genomen in de periode waarin de Minister mede verantwoordelijk was voor de verdeling van het bedrag. De taak van het monitoren van projecten van SAMO betreft meerjarenprojecten. Deze projecten krijgen gedurende een bepaalde looptijd in gedeeltes het aan hen toegekende bedrag, mits zij voldoen aan de in de beschikking gestelde voorwaarden. Wanneer alle projecten conform de daaraan gestelde eisen en binnen de daarvoor gestelde tijdslimiet worden uitgevoerd, zullen de taken van SAMO in 2013 zijn voltooid.

4.1 De voorzieningenrechter stelt voorop dat de SAMO een privaatrechtelijke rechtspersoon is en dus geen bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb. De vraag die voorligt is of de SAMO kan worden aangemerkt als bestuursorgaan als bedoeld onder b van dit artikellid. Om als zodanig te worden aangemerkt dient voldaan te zijn aan de vereisten die in de hiervoor onder 2.2 genoemde uitspraken van de Afdeling zijn omschreven. De Afdeling heeft in deze uitspraken het volgende overwogen.

“ 5.1 Ingevolge artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb is een orgaan van een privaatrechtelijk persoon een bestuursorgaan als dat orgaan met openbaar gezag is bekleed. Daarvoor is bepalend of aan dat orgaan een publiekrechtelijke bevoegdheid tot het eenzijdig bepalen van de rechtspositie van andere rechtssubjecten is toegekend. Openbaar gezag kan in beginsel slechts bij wettelijk voorschrift worden toegekend. Als een daartoe strekkend wettelijk voorschrift ontbreekt, is een orgaan van een privaatrechtelijk rechtspersoon in beginsel geen bestuursorgaan. Bij organen van privaatrechtelijke rechtspersonen die geldelijke uitkeringen of op geld waardeerbare voorzieningen aan derden verstrekken, kan zich evenwel een uitzondering op deze regel voordoen, waardoor die organen toch bestuursorgaan zijn in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb. Deze uitzondering doet zich voor als aan twee cumulatieve vereisten is voldaan.

Het eerste vereiste is dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen of voorzieningen in beslissende mate worden bepaald door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het inhoudelijke vereiste). Dat bestuursorgaan of die bestuursorganen hoeven geen

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 4 van 6

zeggenschap te hebben over een beslissing over een verstrekking in een individueel geval.

Het tweede vereiste is dat de verstrekking van deze uitkeringen of voorzieningen in overwegende mate, dat wil zeggen in beginsel voor twee derden of meer, wordt gefinancierd door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het financiële vereiste). Verder geldt dat het bestuursorgaan dat of de bestuursorganen die in beslissende mate de criteria bepalen in de zin van het inhoudelijke vereiste, niet noodzakelijkerwijs dezelfde hoeven te zijn als het bestuursorgaan dat of de bestuursorganen die de verstrekking in overwegende mate financieren in de zin van het financiële vereiste. (...)

De Afdeling is (...) verder van oordeel dat de uitoefening van een overheids- of publieke taak geen zelfstandig, van de onder 5.1 geformuleerde criteria, te onderscheiden vereiste is om een orgaan van een privaatrechtelijke rechtspersoon als bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb aan te merken. Uit de inhoudelijke en financiële band tussen (een orgaan van) een privaatrechtelijke rechtspersoon en een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb volgt immers dat deze bestuursorganen een bepaalde taak aan zich hebben getrokken."

Deze Afdelingsjurisprudentie is nader uitgewerkt in de uitspraken van 17 december 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:4568) en van 13 mei 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:1548).

4.2 Niet in geschil is dat de uitkeringen en verstrekkingen door SAMO uit de Maror-gelden, volledig worden gefinancierd door het Ministerie van Financiën, zodat wordt voldaan aan het financiële vereiste. De vraag is of daarnaast wordt voldaan aan het inhoudelijke vereiste. Gelet op de Afdelingsjurisprudentie is het derhalve de vraag of de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen in beslissende mate worden bepaald door een of meer bestuursorganen, in dit geval de Minister. Daarbij behoeft de Minister geen zeggenschap te hebben over een beslissing over een verstrekking in het individuele geval.

4.3 Tussen partijen is niet in geschil dat de voorgangster van verweerster, SMO, een bestuursorgaan was. Dit blijkt mede uit kamerstuk 27420, nr. 9 (vergaderjaar 2000-2001) waarin de Minister, althans zijn rechtsvoorganger, bij brief van 21 september 2000 aan de Tweede Kamer inzake (onder meer) de oprichting van SMO, heeft laten weten dat tegen de besluiten van SMO bezwaar en beroep kan worden ingesteld op basis van de Awb. Ook was geregeld dat de Minister een algemene aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van SMO had. De voorzieningenrechter is, evenals partijen ter zitting, van oordeel dat ook onder de huidige jurisprudentie van Afdeling de rechtsvoorgangster van verweerster als bestuursorgaan moet worden aangemerkt. Aan de orde is derhalve de vraag of verweerster als gevolg van de statuten- en naamswijziging in 2005 de hoedanigheid van bestuursorgaan in het licht van de huidige jurisprudentie heeft verloren.

4.4 Verweerster betoogt dat het overheidstoezicht op de verdeling van de Maror-gelden door SMO met ingang van 1 januari 2005 is beëindigd. Door een statuten- en naamswijziging opereert SAMO, als rechtsopvolger van SMO, met ingang van die datum zelfstandig en onafhankelijk. Volgens verweerster is SAMO niet werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de Minister en heeft zij zich niet te richten naar opdrachten en aanwijzingen van de Minister, zodat SAMO niet als bestuursorgaan is aan te merken.

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 5 van 6

4.5 Zoals volgt uit hetgeen hiervoor onder 3.6 weergegeven, is SAMO met ingang van 1 januari 2005 belast met twee taken, namelijk het afhandelen van bezwaar en beroepsprocedures en het monitoren van meerjarenprojecten. De Minister beoogt in de brief van 24 november 2004 aan de Tweede Kamer dat SAMO voor deze activiteiten een bestuursorgaan blijft omdat deze zien op beschikkingen die zijn afgegeven in de periode tot en met 2004. Zoals uit artikel 2 van de statuten, zoals hiervoor onder 3.5 is weergegeven, neemt SAMO besluiten (in bezwaar en beroep) overeenkomstig het Uitkeringsreglement van haar rechtsvoorganger SMO dat op 8 mei 2003 door dit bestuur is vastgesteld en door de Minister is goedgekeurd. In zoverre geldt dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen, die in de afwikkelingsfase nog alleen in bezwaar- of beroepszaken of in lopende gevallen worden verstrekt, nog steeds in beslissende mate worden bepaald door de Minister. Hoewel de Minister sinds 1 januari 2005 geen aanwijzingsbevoegdheid meer heeft, kan daarom niet worden gezegd dat SAMO als rechtsopvolger van SMO haar hoedanigheid als bestuursorgaan heeft verloren. Volgens de hiervoor weergegeven Afdelingsjurisprudentie is immers niet noodzakelijk dat de Minister zeggenschap heeft over een verstrekking in het individuele geval. Voorts blijkt dat er geen breuk is beoogd ten aanzien van de bevoegdheid besluiten te nemen, nu SAMO die bevoegdheid in bezwaar en beroepszaken, evenals de rechtsvoorganger, in de visie van de Minister nog steeds heeft. Bovendien volgt uit de statuten van SAMO en de brief van de Minister aan SAMO van 7 februari 2005 dat de Minister nog steeds beschikt over een aantal sturings- en controle instrumenten die vallen onder de ministeriele verantwoordelijkheid. Uit de brief van 7 februari 2005 blijkt dat het bestuur van verweerster tal van rechtshandelingen slechts na goedkeuring van de Minister kan verrichten, dat ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden (en de uitvoeringskosten) het Ministerie van Financiën verantwoordelijk is, dat SAMO aan de Minister op zijn verzoek alle bescheiden en inlichtingen die noodzakelijk zijn voor een juiste vervulling van zijn taak verstrekt en dat de Algemene Rekenkamer controlebevoegdheden ten aanzien van de SAMO op grond van de Comptabiliteitswet heeft.

4.6 Gelet hierop wordt mede voldaan aan het inhoudelijke vereiste en dient SAMO te worden aangemerkt als een bestuursorgaan bekleedt met openbaar gezag tegen wiens besluiten rechtsbescherming ingevolge de Awb openstaat. De afwijzing van verzoekers aanvraag om verstrekking van, of inzage in een aantal documenten met betrekking tot de zogenaamde Maror-gelden van 24 augustus 2015 dient daarom te worden aangemerkt als een besluit (het primaire besluit) en de brief van verweerster van 30 september 2015 als een beslissing op het bezwaar (hierna: het bestreden besluit). De voorzieningenrechter is derhalve bevoegd om van het beroep kennis te nemen.

5.1 Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen zal de voorzieningenrechter het beroep gegrond verklaren en het bestreden besluit vernietigen. Verweerster zal binnen zes weken opnieuw op het bezwaar dienen te beslissen. Gelet op het voorgaande zal verweerster het primaire besluit moeten herroepen en in de volledige heroverweging in bezwaar inhoudelijk op het Wob-verzoek van verzoeker om openbaarmaking van een aantal documenten moeten beslissen. Door het stellen van een termijn van zes weken voor de nieuwe beslissing op bezwaar wordt, naar het oordeel van de voorzieningenrechter, het door verzoeker gestelde spoedeisende belang, namelijk dat hij op basis van de over te leggen documenten nader onderzoek wil doen en hierover wil publiceren, voldoende ondervangen. Het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening wordt daarom afgewezen.

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 6 van 6

5.2 Nu het beroep gegrond is, ziet de voorzieningenrechter aanleiding om verweerster de veroordelen in betaling van het door verzoeker betaalde griffierecht van € 167,00.

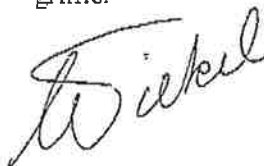
Beslissing

De voorzieningenrechter:

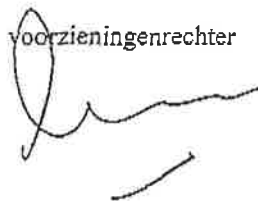
- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- draagt verweerster op binnen zes weken na de dag van verzending van deze uitspraak een besluit te nemen op het bezwaarschrift met inachtneming van deze uitspraak;
- wijst het verzoek om voorlopige voorziening af;
- draagt verweerster op het betaalde griffierecht van € 167,00 aan verzoeker te vergoeden.

Deze uitspraak is gedaan door mr. M. de Rooij, voorzieningenrechter, in aanwezigheid van mr. W. Nickel, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 15 december 2015.

griffier

voorzieningenrechter

Afschrift verzonden aan partijen op:

15 DEC 2015

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak kan voor zover daarbij is beslist op het beroep binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Als hoger beroep is ingesteld, kan bij de voorzieningenrechter van de hogerberoepsrechter worden verzocht om het treffen van een voorlopige voorziening.

VOOR KOPIE CONFORM DE GRIFFIER DER
ARRONDISSEMENTSRECHTBANK TE AMSTERDAM

